

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	21-24/273853
Otsuse kuupäev	01.03.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	OÜ Idakoidlik vaidlustus Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse riigihankes „VAIS/iMETA hooldusteenus 2024“ (viitenumber 273853) otsustele jätta kvalifitseerimata OÜ Idakoidlik ning tunnistada edukaks OÜ Mindworks Industries pakkumus
Menetlusosalised	Vaidlustaja, OÜ Idakoidlik, esindaja vandeadvokaat Viktoria Ivanova Hankija, Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus, esindaja Katrin Ametmaa Kolmas isik, OÜ Mindworks Industries, esindaja vandeadvokaat Rahel Behrsin
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 4 ja § 198 lg-de 3 ja 8 alusel

1. Jätta rahuldamata OÜ Idakoidlik vaidlustus Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskuse riigihankes „VAIS/iMETA hooldusteenus 2024“ (viitenumber 273853).
2. Mõista OÜ-lt Idakoidlik OÜ Mindworks Industries kasuks välja lepingulise esindaja kulud summas 980 eurot käibemaksuta.
3. Jätta OÜ Idakoidlik poolt vaidlustusmenetluses kantud kulud tema enda kanda.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 08.01.2024. a avaldas Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus (edaspidi ka Hankija või RmIT) lihthankemenetlusega riigihanke „VAIS/iMETA hooldusteenus 2024“ (viitenumber 273853) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks teised riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Hankepassi täiendavate selgitustega ja Lihthankemenetluse läbiviimise kord (edaspidi Kord).
Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 19.01.2024. a, esitasid pakkumuse OÜ Idakoidlik ja OÜ Mindworks Industries.

2. 23.01.2024. a tunnistas Hankija edukaks OÜ Idakoidlik pakkumuse.
31.01.2024 käskkirjaga nr 2.1-1/007-P “Eduka pakkuja kõrvaldamata jätmine, eduka pakkuja kvalifitseerimata jätmine ning pakkumuse edukaks tunnistamine riigihankes “VAIS/iMETA

hooldusteenus 2024” (viitenumber 273853)” jättis Hankija OÜ Idakoidlik kvalifitseerimata ning tunnistas edukaks OÜ Mindworks Industries pakkumuse.

3. 02.02.2024. a laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) OÜ Idakoidlik (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Hankija otsustele jätta OÜ Idakoidlik kvalifitseerimata ning tunnistada edukaks OÜ Mindworks Industries (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus.

4. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 08.02.2024 kirjaga nr 12.2-10/21 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 13.02.2024 ja neile vastamiseks 16.02.2024. Vaidlustuskomisjoni määratud esimeseks tähtpäevaks esitasid täiendava seisukoha ning menetluskulude nimekirja Vaidlustaja ja Kolmas isik. Teiseks tähtpäevaks esitasid täiendava seisukoha Hankija ja Kolmas isik.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **OÜ Idakoidlik**, vaidlustuses ja 13.02.2024. a esitatud täiendavates seisukohtades põhjendatakse taotlusi alljärgnevalt.

5.1. Kvalifitseerimise tingimusena (edaspidi Tingimus) nõuti pakkujatelt tehnilise ja kutsealase suutlikkuse tõendamiseks kolme hanketingimustes sätestatud teenuse osutamise kogemust hanke avaldamisele eelneva 36 kuu jooksul. Tõendamaks enda vastavust Tingimusele esitas Vaidlustaja hankepassis kaks enda poolt sõlmitud ja täidetud referentslepingut Registrite ja Infosüsteemide Keskusega (edaspidi RIK). Nende lepingute kohaselt on Vaidlustajal kahe Tingimuses sätestatud teenuse (andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamise) kogemus.

Kolmanda hankepassis esitatud referentslepinguga soovis Vaidlustaja tõendada X-teega liidestatud teenuse arendamise või hooldamise osutamise kogemust nõutud ajaperioodil. Vaidlustaja viitas raamlepingule nr 3-9/3022-1 „Terviseameti MEDRE2 infosüsteemi arendus- ja hooldustööd“ (edaspidi ka Raamleping).

5.2. Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmise otsust põhjendab Hankija sellega, et esitas päringu Raamlepingu nõuetekohase täitmise kohta Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele (edaspidi TEHIK), kes kinnitas: *nimetatud hankelepingus sõlmis TEHIKuga Wisercat Estonia OÜ; tegemist ei olnud ühispakkumusega; taotlust alltöövõtuks Wisercat Estonia OÜ ei teinud; leping täideti kohaselt, akteeris Wisercat.*

Need andmed ei vasta tõele. Wisercat Estonia OÜ ja Vaidlustaja vahel oli sõlmitud alltöövõtuleping nr 2-22/1 (edaspidi Alltöövõtuleping), mille kohaselt on alltöövõtjaks Vaidlustaja, kes Alltöövõtulepingu p-i 2.1 kohaselt loob tarkvara TEHIK-uga sõlmitud Raamlepingu täitmiseks. Tegemist on Vaidlustaja kolmanda referentslepinguna esitatud lepinguga ehk Raamlepinguga „Terviseameti MEDRE2 infosüsteemi arendus- ja hooldustööd“.

Praeguseks on Alltöövõtuleping täielikult täidetud. Seega on Vaidlustaja täitnud kolmanda referentslepingu vastavalt Tingimusele ning omab nõutud tehnilist kvalifikatsiooni, kogemust ja suutlikkust.

5.3. Vaidlustajale ei ole teada, miks Alltöövõtulepingu teine pool ei esitanud taotlust alltöövõtu registreerimiseks ega teinud mõnd muud seadusega nõutud või vajalikku tegevust. Vaidlustaja ei vastuta Wisercat Estonia OÜ tegevuse eest ning see ei tähenda, et Vaidlustaja ei vasta Tingimusele.

5.4. RHS § 3 p-i 1 kohaselt on Hankija kohustatud tegutsema riigihanke korraldamisel läbipaistvalt, kontrollitavalt ja proportsionaalselt.

RHS § 3 p-i 3 kohaselt peab hankija tagama konkurentsi efektiivse ärakasutamise riigihankel, kusjuures avalikõigusliku juriidilise isiku või avalikke vahendeid kasutava eraõigusliku isiku osalemine riigihankes ei tohi moonutada konkurentsi tema poolt avalike vahendite kasutamise tõttu.

Vastavalt EL direktiivile 2014/24/EL kehtestatakse siseriiklikult läbiviidavatele riigihangetele

esitatud nõudeid, s.o eelkõige võrdväärsuse, tõhususe ja võrdse kohtlemise põhimõtete järgimine.

Vaidlustaja alusetu kvalifitseerimata jätmisega rikub Hankija neid põhimõtteid olukorras, kus Vaidlustaja kompetentsus on tõendatud nõuetele vastavate lepingutega.

5.5. 13.02.2024. a esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

5.5.1. Asjaolu, et Vaidlustaja on tegelikult täitnud Terviseameti infosüsteemi MEDRE2 hooldus- ja arendustööd, on tõendatud vaidlustusele lisatud dokumentidega.

Vaidlusalune Riigihange ei ole esimene, kus Vaidlustaja on kvalifitseerimise tingimuse täitmise kinnituseks viidanud MEDRE2 hooldus- ja arendustööde täitmisele. Seega on Vaidlustajal õiguspärane ootus, et riik käitub samal viisil.

5.5.2. Juhul, kui Hankijal oli kahtlus, kes teostas referentslepingus viidatud projekti, siis oli tal võimalik seda Vaidlustajalt küsida. Kui Hankija oleks seda teinud, siis oleks talle selgitatud, et MEDRE2 hooldus- ja arendustööde projekt teostati Wisercat Estonia OÜ-ga sõlmitud Alltöövõtulepingu alusel.

5.5.3. Vaidlusaluses Riigihankes nõuti pakkujalt kolme Tingimuses sätestatud teenuse osutamise kogemust hanke avaldamisele eelneva 36 kuu jooksul:

- 1) andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine;
- 2) mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine;
- 3) X-teega liidestatud teenuse arendamine või hooldamine.

Ettevõtjatelt oodati minimaalselt teostatud tööde arvu, st kõik kolm kompetentsi võisid olla kaetud ühe teostatud tööga. Vaidlustaja kinnitab, et iga tema poolt hankepassis nimetatud teostatud töö: Patendiameti kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste menetlustarkvara hooldustööde ja lisaarenduste tellimine (14.03.2019-16.05.2021), Patendiameti kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste menetlustarkvara hooldustööde ja lisaarenduste tellimine (17.05.2021-11.06.2023) ja Terviseameti infosüsteemi MEDRE2 hooldus- ja arendustööde teostamine (14.02.2022-18.04.2023) hõlmab endas kolme nõutud tingimuse täitmist. Tegemist on riigi poolt tellitud töödega ning igas neist on X-tee liidestatud teenuse arendamine või hooldamine - kohustuslik komponent. See tähendab, et juba esimesest referentslepingust piisab, et kinnitada Vaidlustaja vastavust Tingimusele.

5.5.4. Kolmanda isiku esindaja esitatud menetluskulude taotlus on põhjendamatult suur.

6. Hankija, **Rahandusministeeriumi Infotehnoloogiakeskus**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 08.02.2024 ja 15.02.2024 kirjadega) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

6.1. Vaidlustajaga hankepassis esitatud RIK-iga sõlmitud kahe referentslepingu kohaselt on Vaidlustajal kahe Tingimuses sätestatud teenuse (andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine) kogemus. Vaidlustaja hankepassis on kolmanda referentslepingu kohta viide riigihangete registrile (<https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/3984669/general-info>), mis viib TEHIK-u korraldatud riigihankeni „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ (viitenumber 244592) ning selle riigihanke tulemusel sõlmitud lepinguni. Hankepassis ei ole ühtegi viidet Wisercat Estonia OÜ ja Vaidlustaja vahel sõlmitud Alltöövõtulepingule.

6.2. Vastuseks Hankija küsimusele kinnitas TEHIK, et Vaidlustaja viidatud Alltöövõtulepingu sõlmis TEHIK-uga Wisercat Estonia OÜ, tegemist ei olnud ühispakkumusega, taotlust alltöövõtuks Wisercat Estonia OÜ ei teinud, leping täideti kohaselt ning selle akteeris Wisercat Estonia OÜ.

6.3. Vaidlustaja väidab vaidlustuses, et TEHIK-u kinnitused ei vasta tõele, esitades Vaidlustaja ja Wisercat Estonia OÜ vahel sõlmitud Alltöövõtulepingu. Sellele lepingule aga Vaidlustaja pakkumuse esitamisel Tingimusele vastavuse tõendamisel ei tuginenud. Vaidlustaja esitas referentslepinguna hankelepingu, mille tööde tellijaga (TEHIK-uga) sõlmis Wisercat Estonia OÜ. Hankija küsis TEHIK-ult kinnitusi pakkumuses esitatud referentslepingu täitmise kohta, mitte Vaidlustaja ja Wisercat Estonia OÜ vahel sõlmitud alltöövõtulepingu kohta. TEHIK kinnitas Hankijale, et nende teada alltöövõttu ei teostatud, sest alltöövõtuks taotlust ei tehtud.

6.4. Eeltoodu põhjal järeldab Hankija, et Vaidlustaja ajab tõenäoliselt segi erinevad lepingud:

1) Raamlepingu, mille sõlmis TEHIK riigihanke „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ (viitenumber 244592) tulemusel Wisercat Estonia OÜ-ga ning mille Vaidlustaja lisas referentslepinguna pakkumuses esitatud hankepassi;

2) Alltöövõtulepingu, mille sõlmis Vaidlustaja Wisercat Estonia OÜ-ga. Seda lepingut ei ole Vaidlustaja referentslepinguna pakkumuses esitatud hankepassi lisanud.

6.5. Kuna Vaidlustaja ja Wisercat Estonia OÜ vahel sõlmitud Alltöövõtulepingut ei esitatud pakkumuses referentslepinguna, ei saa Hankija seda ka referentslepinguna käsitleda. Hankijal ei ole võimalik aktsepteerida pärast pakkumuste esitamise tähtaega esitatud referentslepinguid, kuna nii kohtud kui ka vaidlustuskomisjon on korduvalt rõhutanud, et pakkumuse muutmine pärast pakkumuste esitamise tähtaega on lubamatu ja rikuks RHS § 2 lg-s 1 sätestatud võrdse kohtlemise ja § 3 p-s 1 sätestatud läbipaistvuse põhimõtteid.

6.6. Vaidlustaja pakkumuses olnud hankepassis esitatud andmete põhjal ning pärast nende andmete sisulist kontrolli referentslepingute tellijate käest, tuli Hankijal jätta Vaidlustaja kvalifitseerimata.

6.7. 15.02.2024. a esitas Hankija täiendavad seisukohad.

6.7.1. Vaidlustaja tõi välja, et RIK on vaidlusaluse referentslepingu alusel Vaidlustaja mitmes riigihankes kvalifitseerinud. RmIT ja RIK on erinevad hankijad. RmIT-il ei ole informatsiooni, millised lepingud esitas Vaidlustaja neis hangetes referentslepingutena ning samuti ei oma RmIT ülevaadet teiste hankijate otsuste kohta ega võta seisukohta teiste asutuste otsuste õiguspärasuse osas. Vaidlustuskomisjon on korduvalt rõhutanud, et ühe riigihanke tingimused, pakkumuse dokumendid või hankijate otsused ei kandu üle teise riigihankesse ega teise hankija riigihankesse. Isegi juhul, kui Vaidlustaja ongi kvalifitseeritud mõne teise hankija riigihankes (vääralt), ei tähenda see, et RmIT peaks sama otsuse tegema (või sellist ebaõiget praktikat jätkama).

6.7.2. Vaidlusaluses Riigihankes nõuti pakkujatelt tehnilise ja kutsealase suutlikkuse tõendamiseks kolme hanketingimuses sätestatud teenuse osutamise kogemust hanke avaldamisele eelneva 36 kuu jooksul. Seejuures ei pidanud pakkuja olema kõiki teenuseid osutanud ühe lepingu raames ning võis esitada kogemuse tõendamiseks andmed mitme erineva lepingu kohta. Vaidlustaja esitas hankepassis kolm referentslepingut märkides iga lepingu juurde, millist hanketingimuses nõutud teenuse osutamise kogemust antud leping tõendab:

1) Referentsleping 1 – Patendiameti kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste menetlustarkvara hooldustööde ja lisaarenduste tellimine (viitenumber 203701). Kirjeldus: Andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine;

2) Referentsleping 2 – Patendiameti kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste menetlustarkvara hooldustööde ja lisaarenduste tellimine (viitenumber 233611). Kirjeldus: Andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine;

3) Referentsleping 3 – MEDRE2 hooldus- ja arendustööd (viitenumber 244592). Kirjeldus: X-teega liidestatud süsteemi arendamine või hooldamine.

6.7.3. Hankijal kontrollis iga lepingu osas vastavust Tingimusele vaid selles osas, milles Vaidlustaja oma kogemust hankepassi kohaselt tõendada soovis. Kui Vaidlustaja väidab, et ta oleks võinud piirduda vaid ühe lepingu esitamisega, tõendades kõikide hanketingimuses sätestatud teenuste osutamise kogemust, oleks piisanud vaid ühe lepingu esitamisest ning Hankija oleks ka vaid seda lepingut kontrollinud kogu kogemuses osas. Vaidlustaja esitas aga hankepassis kolm erinevat lepingut, millest kaks sidus andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamise teenuse ning mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamise kogemusega ning vaid kolmanda, vaidlusaluse lepingu, sidus X-teega liidestatud süsteemi arendamise või hooldamise kogemusega.

Kuna Vaidlustaja tõi iga lepingu juures ise välja, millist teenuse osutamise kogemust antud leping tõendab, siis ei olnud Hankijal alust eeldada, et ka esimese ja teise referentslepinguga oleks Vaidlustajal kaetud X-teega liidestatud süsteemi arendamise või hooldamise kogemuse nõue. Eeltoodust tulenevalt ei tekkinud Hankijal kahtlust, et ta peaks kontrollima iga lepingu osas kõikide Tingimustes sätestatud teenuste osutamise kogemust.

6.7.4. Vaidlustaja märgib, et Hankijal oleks tulnud küsida kindlat dokumenti (nt olemasolevat tunnistust), mille Vaidlustaja unustas oma pakkumusele lisada. Hankija nõustub, et Hankijal on õigus lisaks küsida dokumente, mis ei muuda juba esitatud pakkumust. Antud juhul oleks Vaidlustaja ja Wisercat Estonia OÜ vahel sõlmitud Alltöövõtuleping muutnud pakkumust, kuna seda lepingut pole Vaidlustaja hankepassis referentslepinguna esitanud. Referentslepinguna on välja toodud TEHIK-u ja Wisercat Estonia OÜ vahel sõlmitud leping. Tegemist on kahe eraldiseisva lepinguga.

7. Kolmas isik, **OÜ Mindworks Industries**, vaidleb vaidlustusele vastu (Kolmanda isiku vastus esitati 07.02.2024. a ja 16.02.2024. a kirjadega) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

7.1. Hankija tegi päringu Vaidlustaja poolt referentsina viidatud lepingu nõuetekohase täitmise kohta TEHIK-ule. TEHIK kinnitas, et hankeleping oli sõlmitud Wisercat Estonia OÜ-ga, tegemist ei olnud ühispakkumusega ning taotlust alltöövõtuks Wisercat Estonia OÜ-ga ei teinud, leping täideti ja akteeriti Wisercat Estonia OÜ poolt.

7.2. Vaidlustaja väitel ei vasta eeltoodu tõele ning Wisercat Estonia OÜ ja Vaidlustaja vahel oli sõlmitud Alltöövõtuleping, mille sisuks oli Vaidlustaja kohustus luua tarkvara TEHIK-uga sõlmitud raamlepingu nr 3-9/3022-1 täitmiseks. Selle raamlepingu on Vaidlustaja esitanud kolmanda referentslepinguna. Vaidlustuskomisjon on Vaidlustaja taotluse alusel tunnistanud nii Vaidlustaja pakkumuse kui vaidlustuse lisana esitatud Alltöövõtulepingu konfidentsiaalseks, millest tulenevalt ei ole Kolmandal isikul võimalik kujundada seisukohta nende kokkulepete olemasolu ega sisu osas.

7.3. Kolmas isik juhib tähelepanu asjaolule, et ka juhul, kui viidatud lepingud tõepoolest on sõlmitud ja sisaldavad mh Vaidlustaja kohustust osutada TEHIK-ule just Hankija poolt RHAD-s nõutud teenust *X-teega liidestatud teenuse arendamine või hooldamine*, ei tähenda see automaatselt, et Vaidlustaja oleks neid lepinguid täitnud. Samuti, et TEHIK-ule tõepoolest raamlepingu sisuks olevat teenust tarkvara loomiseks just Vaidlustaja osutas või et Wisercat Estonia OÜ Vaidlustajalt Alltöövõtulepingu alusel mistahes tööde teostamist soovis või nõudma asus. Kui Vaidlustaja väidab, et tal siiski on eelpool viidatud referents (kuigi TEHIK on Hankijale kinnitanud vastupidist), ei piisa pelgalt lepingute ja nendes väidetavate teenuste osutamiseks kokkuleppe olemasolust, vaid tõendada tuleb ka seda, et Vaidlustaja ka tegelikult teostas Alltöövõtulepingu alusel raamlepingu sisuks olevad tarkvaratööd. Kui TEHIK on Hankijale kinnitanud, et Wisercat Estonia OÜ taotlust alltöövõtuks ei esitanud ja TEHIKU teada täideti leping Wisercat Estonia OÜ poolt, on alust arvata, et tegelikku teenuse osutamist Vaidlustaja poolt ei toimunud. Järelikult oli Hankija kohustatud jätma Vaidlustaja kvalifitseerimata ja vaidlustatud Hankija otsused on õiguspärased.

7.4. 16.02.2024. a esitas Kolmas isik täiendavad seisukohad.

7.4.1. Hankija on 08.02.2024 seisukohas õigesti viidanud, et vaidlusalusele referentslepingule ei ole Vaidlustaja pakkumuse esitamisel Tingimuste täitmiseks tuginenud, st Vaidlustaja jättis esitamata tema ja Wisercat Estonia OÜ vahel sõlmitud Alltöövõtulepingu. Vaidlustaja esitas oma referentslepinguna hankelepingu, mille sõlmis TEHIK-uga Wisercat Estonia OÜ.

7.4.2. RHS ega õiguspraktika ei võimalda Hankijal aktsepteerida pärast pakkumuste esitamise tähtaega esitatud referentslepinguid. Tegemist ei oleks pakkumuses tähtaegselt esitatud dokumendi täpsustamise või selgitamisega, vaid uue dokumendi esitamisega pärast pakkumuse esitamise tähtaega.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Riigihanget korraldatakse lihthankemenetlusena, millisel juhul peab hankija määrama riigihanke alusdokumentides lihthankemenetluse korra, järgides RHS §-s 125 sätestatud nõudeid (RHS § 125 lg 2).

Lihthankemenetluse korra on Hankija kehtestanud RHAD-is, sh Korras ja Hankepassis täiendavate selgitustega.

Pakkujate kvalifikatsiooni kontrollimise kohta kehtestab Korra p 5.4 järgmiselt: *Hankija kontrollib pakkuja vastavust kvalifitseerimistingimustele. Hankija kvalifitseerib pakkujad,*

kelle kvalifikatsioon vastab riigihanke alusdokumentides seatud pakkuja kvalifitseerimistingimustele ja jätab pakkuja, kelle kvalifikatsioon ei vasta alusdokumentides seatud kvalifitseerimistingimustele, kvalifitseerimata. Pakkuja kvalifitseerimise või kvalifitseerimata jätmise kohta teeb hankija põhjendatud kirjaliku otsuse.

9. Hankepassi täiendavate selgitustega osas IV Kvalifitseerimistingimused on Hankija kehtestanud vaid ühe kvalifitseerimise tingimuse (Tingimus) järgmises sõnastuses:
Pakkuja peab olema riigihanke algamisele eelneva 36 kuu jooksul osutanud vähemalt järgmist teenust:

- andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine;
- mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine;
- X-teega liidestatud teenuse arendamine või hooldamine.

Pakkuja ei pea olema kõiki eelnimetatud teenuseid osutanud ühe lepingu raames ning võib esitada kogemuse tõendamiseks andmed mitme erineva lepingu kohta.

Pakkuja esitab sõlmitud ja nõuetekohaselt täidetud lepingute andmed hankepassis - lepingute nimekirja vähemalt koos lepingupartnerite nime, kontaktandmete, tööde kirjelduse ning lepingu kehtivusajaga. Kui lepingud on sõlmitud riigihanke tulemusena, siis ka riigihanke viitenumber. Referentslepinguks ei saa esitada sõlmitud raamlepinguid, küll aga sobivad kvalifikatsiooni tõendamiseks raamlepingu alusel sõlmitud (hanke)lepingud.

10. Tõendamaks enda vastavust Tingimusele esitas Vaidlustaja oma hankepassis (edaspidi Hankepass) viited kolmele lepingule¹:

1) riigihanke „Patendiameti kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste menetlustarkvara hooldustööde ja lisaarenduste tellimine“ (viitenumber 203701) tulemusel OÜ Idakoidlik ja RIK-i vahel 14.03.2019. a sõlmitud hankeleping 2/22-19, millega Vaidlustaja tõendas vastavust Tingimuse nõuetele, et pakkuja peab olema osutanud teenust *andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine*;

2) riigihanke „Patendiameti kaubamärkide ja tööstusdisainilahenduste menetlustarkvara hooldustööde ja lisaarenduste tellimine“ (viitenumber 233611) tulemusel OÜ Idakoidlik ja RIK-i vahel 17.05.2021. a sõlmitud hankeleping 2/55-21, millega Vaidlustaja tõendas vastavust Tingimuse nõuetele, et pakkuja peab olema osutanud teenust *andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine*;

3) riigihanke „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ (viitenumber 244592) tulemusel TEHIK-u ja Wisercat Estonia OÜ vahel 14.02.2022. a sõlmitud Raamleping, millega Vaidlustaja tõendas vastavust Tingimuse nõuetele, et pakkuja peab olema osutanud teenust *X-teega liidestatud süsteemi arendamine või hooldamine*.

Eraldi andmeid lepingupartnerite nime ja kontaktandmete kohta Vaidlustaja ei esitanud ja need on tuvastatavad vaid kasutades Vaidlustaja esitatud linki riigihangete registrisse. Samuti on märkimisväärt, et Tingimuse kohaselt *Referentslepinguks ei saa esitada sõlmitud raamlepinguid*, kuid kolmanda hankelepinguna on Vaidlustaja nimetanud siiski Raamlepingu.

11. Tuvastamaks, kas Vaidlustaja Hankepassis märgitud raamleping nr 3-9/3022-1 „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ tõendab, et Vaidlustaja on osutanud kolmandat Tingimuses nõutud teenust - *X-teega liidestatud süsteemi arendamine või hooldamine* - pöördus Hankija 23.01.2024. a järelepärimisega Raamlepingus tellijaks olnud TEHIK-u poole:

[---]

Pakkuja Osaihing IDAKOIDLIK tõi hankepassis välja Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusega sõlmitud järgmise referentslepingu:

Hange: MEDRE2 hooldus- ja arendustööd (244592)

Kirjeldus: X-teega liidestatud süsteemi arendamine või hooldamine.

Lepingu maksumuseks märgiti: 349999.74€

Täitmise perioodiks märgiti: 14.02.2022 - 18.04.2023.

Palume kinnitada, kas Osaihing IDAKOIDLIK poolt esitatud andmed on õiged (sh, et lepingu raames on teostatud X-teega liidestatud teenuse arendamine või hooldamist) ning kas leping täideti nõuetekohaselt?

¹ Kõikide hankelepingute kohta, millele Vaidlustaja Tingimuse täitmisel tugines, esitas Vaidlustaja oma Hankepassis lingid riigihangete registrisse konkreetse riigihanke üldandmete leheküljele, kust nähtub, et hankemenetlus on lõppenud hankelepingu sõlmimisega. Järgmiselt lehelt nähtusid andmed sõlmitud hankelepingu kohta.

Hankija järelepärimisele vastas TEHIK 25.01.2024. a:

[---]

MERDRE2 hooldus- ja arendustööde raamlepingu sõlmis TEHIKuga Wisercat Estonia OÜ. Tegemist ei olnud ühispakkumusega, mistõttu OÜ Idakoidlik seda referentsina kasutada ei saa. Meeskonnas Wisercatil isikuid, kes töötasid muuhulgas OÜ-s Idakoidlik, kuid tegemist oli Wisercati poolse lepinguga ning meeskonda teiste ettevõtete inimeste kaasamine meie hinnangul neid ettevõtteid meie lepingupartneriteks ei muuda. Samuti oli kõikidel OÜ-s Idakoidlik muuhulgas töötavatel isikutel Wisercati e-postid, mistõttu viitas kõik siiski sellele, et TEHIKu partner lepingus oli Wisercat. Taotlust alltöövõtuks Wisercat ei teinud.

Seega saaksime kinnitada konkreetsete OÜ Idakoidlik töötajate osalemist projektis, kuid ei oska hinnata, millised suhtes olid Wisercatil ja Idakoidlikul selle lepingu täitmisel ning millises proportsioonis rahaliselt kummagi ettevõtte tiim panustas. Ehk siis ei saa anda kinnitust ka rahalise mahu korrektsusele Idakoidliku panuse osas.

Sisulise poole pealt märkin, et legacy tarkvara ei olnud selles projektis. Teostati uue MEDRE IS loomist SF vahenditega, mis oli vajalik live-i viia, sh andmete migratsioon, x-tee teenuste arendused/muudatused jne. Leping täideti kohaselt, akteeris Wisercat.

12. Lähtudes Vaidlustaja Hankepassis esitatud andmetest ning TEHIK-u vastusest järelepärimisele tegi Hankija otsuse jätta OÜ Idakoidlik, kelle pakkumus oli tunnistatud edukaks, kvalifitseerimata järgmiste põhjendustega:

[---] Pakkuja hankepassi IV osas, mis käsitleb pakkuja antud kinnitusi tehnilise ja kutsealase pädevusega seotud tingimuste täitmisel, on pakkuja esitanud kaks enda poolt sõlmitud ja täidetud referentslepingut Registrite ja Infosüsteemide Keskusega. Eelnimetatud kahe referentslepingu kohaselt, on pakkujal kahe hanketingimustes sätestatud teenuse (andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine).

Kolmas referentsleping, mille pakkuja hankepassis esitas ning millega soovis tõendada X-teega liidestatud teenuse arendamise või hooldamise osutamise kogemust nõutud ajaperioodil, ei ole sõlmitud ega täidetud pakkuja poolt. Lepingu täitjaks oli Wisercat Estonia OÜ.

Hankija esitas päringu hankelepingu nõuetekohase täitmise kohta Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskusele (TEHIK), kes kinnitas järgmist:

- nimetatud hankelepingus sõlmis TEHIKuga Wisercat Estonia OÜ;*
- tegemist ei olnud ühispakkumusega;*
- taotlust alltöövõtuks Wisercat Estonia OÜ ei teinud;*
- leping täideti kohaselt, akteeris Wisercat.*

Arvestades asjaoluga, et pakkuja kogemus hanketingimustes sätestatud teenuse osutamisel ei vasta hankes seatud tingimustele (pakkujal on nõutud kolme teenuse osutamise kogemuse asemel kogemus vaid kahe teenuse osutamisel), tuleb pakkuja osaühing IDAKOIDLIK jätta kvalifitseerimata.

13. Puudub vaidlus, et kõiki Tingimuses välja toodud kolme hooldustöö tegemise kogemust võis pakkuja tõendada ka ühe lepinguga, kuid kogemuse tõendamiseks võis esitada andmed ka mitme erineva lepingu kohta.

Vaidlustaja on oma Hankepassis selgelt välja toonud, et soovib kahe lepinguga (OÜ Idakoidlik ja RIK-i vahel sõlmitud hankelepingutega nr 2/22-19 ja 2/55-21) tõendada enda vastavust kahele esimesena nimetatud nõudele (andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine) ning kolmanda lepinguga (riigihanke „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ (viitenumber 244592) tulemusel TEHIK-u ja Wisercat Estonia OÜ vahel 14.02.2022. a sõlmitud raamleping nr 3-9/3022-1 e Raamleping) tõendada enda vastavust Tingimuse kolmandale nõudele - X-teega liidestatud süsteemi arendamine või hooldamine.

Vaidlustusmenetluses on Vaidlustaja asunud väitma, et kuna ka esimese kahe lepingu puhul oli kohustuslik komponent X-tee liidestatud teenuse arendamine või hooldamine, piisas juba esimesest referentslepingust, et tõendada Vaidlustaja vastavust Tingimusele.

Vaidlustuskomisjon leiab, et kuna Vaidlustaja on oma Hankepassis üheselt mõistetavalt välja toonud, et soovib tõendada vastavust kolmandale tingimusele nimelt (ja üksnes) viimase lepinguga, ei pidanud Hankija, vastuolus Vaidlustaja kinnitusega, asuma Vaidlustaja kvalifitseerimisel kontrollima, kas Vaidlustaja kvalifikatsiooni vastavus Tingimuse viimasele nõudele võib tuleneda ka esimesest ja/või teisest lepingust, millega Vaidlustaja enda märke kohaselt tõendati vaid vastavust tingimustele *andmete hõivamist ja töötlemist võimaldava platvormi hooldamine ja mitme rakenduse vahelise legacy tarkvara hooldamine*.

14. Vaidlustaja Hankepassis esitatud link riigihangete registrisse (<https://riigihanked.riik.ee/rhr-web/#/procurement/2965592/general-info>), mille Vaidlustaja on pannud, tõendamaks enda vastavust Tingimuse kolmandale nõudele *X-teega liidestatud süsteemi arendamine või hooldamine*, ei võimalda kontrollida Vaidlustaja vastavust selle nõudele. Eeltoodud viite kaudu saab riigihangete registrist leida, et riigihanke „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ (viitenumber 244592) tulemusel on hankija (TEHIK) sõlminud Wisercat Estonia OÜ-ga 14.02.2022. a raamlepingu nr 3-9/3022-1 „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ (Raamleping). Vaidlustaja ei ole kõnealuses riigihankes esitanud pakkumust (ainsa pakkumuse esitas Wisercat Estonia OÜ) ega olnud ühispakkujaks. Riigihangete registrist ei ilme, et Vaidlustaja oleks olnud selle riigihanke tulemusel sõlmitud Raamlepingu täitmise alltöövõtja² või Raamlepingu täitmise mingil muul viisil seotud. Seega ei tõenda Vaidlustaja esitatud link riigihangete registrisse kuidagi seda, et Vaidlustajal oleks olnud mingi seos Raamlepinguga või riigihankega, mille tulemusel see sõlmiti.

15. Vastuseks päringule, mille Hankija tegi TEHIK-ule (vt käesoleva otsuse p 11), kinnitas TEHIK hankija ning Raamlepingu poolena (tellijana), et:

1) Raamlepingu sõlmis TEHIK-uga Wisercat Estonia OÜ. Tegemist ei olnud ühispakkumusega;

2) Wisercat Estonia OÜ meeskonnas oli isikuid, kes töötasid muuhulgas OÜ-s Idakoidlik, kuid kuna tegemist oli Wisercat Estonia OÜ lepinguga, ei muutnud meeskonda teiste ettevõtete inimeste kaasamine neid ettevõtteid TEHIK-u lepingupartneriteks;

3) kõigil muuhulgas OÜ-s Idakoidlik töötavatel isikutel olid Wisercati e-posti aadressid;

4) Wisercat Estonia OÜ ei teinud taotlust alltöövõtuks;

5) TEHIK saaks kinnitada konkreetsete OÜ Idakoidlik töötajate osalemist projektis, kuid ei oska hinnata, millised suhtes olid Wisercat Estonia OÜ ja OÜ Idakoidlikul suhted Raamlepingu täitmisel;

6) leping täideti kohaselt, akteeris Wisercat Estonia OÜ.

Eeltoodust nähtub, et Raamlepingus tellijaks olnud TEHIK oli teadlik Vaidlustaja töötajate osalemisest Raamlepingu täitmisel, kuid käsitles lepingu täitjana Wisercat Estonia OÜ-d. TEHIK-u teada ei olnud TEHIK-ul alltöövõtjaid, vähemalt ei olnud selleks esitatud taotlust, nagu nõudis Raamlepingu p 3.2.2.

16. Vaidluses väitis Vaidlustaja, et Raamlepingu täitis Alltöövõtulepingu alusel tegelikult tema ning esitas Wisercat Estonia OÜ ja OÜ Idakoidlik vahel Raamlepingu täitmiseks sõlmitud Alltöövõtulepingu (OÜ Idakoidlik esindaja on selle digitaalselt allkirjastanud 16.03.2022. a ja Wisercat Estonia OÜ esindaja 04.05.2022. a). Arvestades, et oma Hankepassis on Vaidlustaja märkinud MEDRE2 hooldus- ja arendustööde lepingu täitmise perioodiks 14.02.2022 - 18.04.2023, ei saa Alltöövõtuleping, mis jõustus 04.05.2022, s.o ligi kolm kuud hiljem kuidagi katta kogu Raamlepingu perioodi.

Arvestades, et riigihangete registris on Raamlepingu tegelikuks maksumuseks märgitud 349 999,74 eurot ning oma Hankepassis on Vaidlustaja märkinud kolmanda lepingu puhul lepingu summaks 349 999,74 ilmneb, et Vaidlustaja väitel on ta täitnud Alltöövõtulepingu alusel kogu Raamlepingu, vähemalt selle rahalise mahu ulatuses. Mingeid andmeid Alltöövõtulepingu tegeliku täitmise kohta vaidlustusmenetluses esitatud ei ole.

17. Hoolimata asjaoludest, millele vaidlustuskomisjon eelmises punktis põgusalt viitas, ei saa ega pea vaidlustuskomisjon praeguses vaidlustusmenetluses asuma tuvastama üksikasju, mis seonduvad Raamlepingu täitmise või Vaidlustaja võimaliku osalemisega selles Alltöövõtulepingu alusel. Käesolevas vaidluses peab vaidlustuskomisjon võtma üksnes seisukoha, kas Hankija, kellele Vaidlustaja esitas oma pakkumuses andmed, mis ilmselgelt ei tõendanud tema vastavust Tingimusele, oleks pidanud küsima RHS § 46 lg 4 alusel Vaidlustajalt selgitusi nende andmete kohta.

18. Käesoleva otsuse p-des 14 ja 15 esitatud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Raamlepingu ning selle sõlmimise aluseks olnud riigihankega „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ (viitenumber 244592) seotud andmetest riigihangete registris, millele viib Vaidlustaja Hankepassis olev link, ei nähtu kuidagi, et Vaidlustaja oleks osalenud Raamlepingu täitmisel ning võinud sellega saada Tingimuses nõutava (kolmanda) kogemuse. Juhul, kui Vaidlustajal peaks siiski olema eelviidatud riigihanke tulemusel sõlmitud Raamlepingu

² Raamlepingu p-i 3.2.2 kohaselt oli Raamlepingu täitjal õigus kasutada tööde teostamisel alltöövõtjaid, kooskõlastades selle eelnevalt kirjalikult tellijaga.

täitmisest Tingimusele vastav kogemus, ei tulene see Raamlepingust vaid Alltöövõtulepingust, millele Vaidlustaja oma pakkumuses viidanud ei ole.

Hankija tohib üldjuhul võimaldada üksnes pakkumuses esitatud andmete täpsustamist või parandamist (RHS § 46 lg 4), kuid mitte uute andmete esitamist, mis tulnuks esitada pakkumuste esitamise tähtpäevaks. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et andmed Alltöövõtulepingu kohta, mille olemasolust ei saa teha mingit järeldust Vaidlustaja Hankepassis esitatud andmete (link Raamlepingule ja viide riigihankele „MEDRE2 hooldus- ja arendustööd“ (viitenumber 244592)) alusel, on uued andmed.

19. Euroopa Kohus on oma otsuse nr C-131/16 p-is 33 asunud seisukohale, et *selgituste nõudmisega, mis võib teatud tingimustel olla lubatud, ei tohi kõrvaldada sellist puudust, mis seisneb hankedokumentides nõutud dokumendi või andmete esitamata jätmises*. Ka Riigikohus on selgitanud, et *[---] hankija ei pea pakkujale andma võimalust puuduste kõrvaldamiseks näiteks siis, kui asjaolud näitavad, et pakkujal on dokumendid või andmed jätnud esitamata teadlikult. Samuti ei pea hankija oletama, kas pakkujal on lisaks esitatud dokumentidele veel dokumente ja andmeid. [---]* (Riigikohtu 13.06.2013 otsus nr 3-3-1-24-1, p 22). Vaidlustajal oli Hankepassis Tingimusele vastavust tõendavate andmete esitamise kohustus, kuid Vaidlustaja jättis selle kohustuse täitmata ja esitamata andmed, mis tõendaksid tema osalemist Raamlepingu täitmisel. Vaidlustaja väidetavat osalemist Raamlepingu täitmisel Hankija esitatud andmetest teada ei saanud ning seda ise oletama ei pidanud.

Vaidlustaja pidi RHAD-ist mõistma Tingimusele vastavust tõendavate andmete, sh asjakohaste lepingute kohta andmete esitamise kohustust, mistõttu ei pidanud Hankija hakkama selgituste küsimise kaudu uurima, kas Vaidlustajal ehk siiski on Raamlepingu asemel mingeid muid lepinguid, millega ta sooviks oma kvalifikatsiooni tõendada.

20. RHS § 104 lg 7 kohaselt võib hankija nõuda *[---] kõigi või mõnede asjakohaste hankepassis esitatud kinnitustele vastavate dokumentide esitamist või esitatud dokumentide sisu selgitamist või selgitamist võimaldavate andmete või dokumentide esitamist või täiendamist. [---]*. Käesoleval juhul ei saa rääkida Vaidlustaja Hankepassis esitatud dokumentide sisu selgitamisest, kuna Hankepassis Tingimuse kolmandale nõudele vastavuse kohta esitatud andmed, eelkõige Raamleping, ei tõenda Vaidlustaja vastavust Tingimusele, ning uut lepingut (Alltöövõtuleping), millele Vaidlustaja Hankepass ei viita, ei oleks Hankija saanud Vaidlustaja Tingimusele vastavuse kontrollimisel enam arvestada, isegi kui Hankija oleks selgitusi Raamlepingu esitamise kohta Vaidlustajalt küsinud ja Vaidlustaja oleks vastuseks Hankija küsimusele esitanud Alltöövõtulepingu.

21. Vaidlustuskomisjon juhib tähelepanu asjaolule, et pakkujatel on hankemenetluses kõrgendatud hoolsuskohustus. Esitades oma Hankepassis tõendina Tingimusele vastavuse kohta lingi riigihangete registrisse, pidi Vaidlustaja ka veenduma, et selle lingi kaudu kättesaadavad andmed Vaidlustaja vastavust Tingimusele tõesti ka kinnitavad. Riigihangete registri kaudu oli selles veendumine Vaidlustajale tehniliselt võimalik. Seega ei ole asjakohane Vaidlustaja väide, et tema ei vastuta selle eest, et Wisercat Estonia OÜ, kui Alltöövõtulepingu teine pool ei esitanud taotlust alltöövõtu registreerimiseks ega teinud muid vajalikku tegevust. Eriti kummastav on Vaidlustaja väide tema enda kinnituste valguses, et Vaidlustaja on ka varem oma kvalifikatsiooni tõendamisel analoogsetel asjaoludel Raamlepingu täitmisele tuginenud.

22. Vaidlustaja väidab oma 13.02.2024 täiendavates seisukohtades, et vaidlusalune Riigihange ei ole esimene, kus Vaidlustaja on kvalifitseerimise tingimuse täitmise kinnituseks viidanud MEDRE2 hooldus- ja arendustööde täitmisele ning hankijad on seda aktsepteerinud. Vaidlustaja leiab, et tal on õiguspärane ootus, et ka Hankija käitub Riigihanges samal viisil. Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu.

Kuna Vaidlustaja viidatud hankemenetluste puhul ei ole vaidlustusi esitatud, ei ole vaidlustuskomisjonil riigihangete registris ligipääsu esitatud pakkumustele ning seetõttu pole võimalik kontrollida, kas viidatud riigihangete puhul olid kvalifitseerimise tingimused ning OÜ Idakoidlik pakkumuses kvalifitseerimiseks esitatud andmed samad, kui vaidlusaluses Riigihanges ning millistel asjaoludel on hankijad oma otsused teinud. See ei ole aga käesoleval juhul ka oluline. Isegi siis, kui varasemates riigihangetes ei ole mõni hankija käitunud õiguspäraselt ning on jätnud kontrollimata või arvestamata asjaolud, mis peaksid tooma kaasa pakkujate suhtes negatiivse otsuse, ei saa sellest tuleneda pakkujate ootus, et ka teistes riigihangetes ei käitu hankijad õiguspäraselt ning jätkavad õigusvastast praktikat.

23. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija leidis õiguspäraselt, et Vaidlustaja ei vasta Tingimusele. Seega on Hankija otsus Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmiseks kooskõlas Korra p-ga 5.4 ning alused selle kehtetuks tunnistamiseks puuduvad.

24. Vaidlustaja ei ole toonud välja iseseisvaid õiguslikke või faktilisi asjaolusid, millest tulenevalt võiks seada kahtluse alla Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse õiguspärasuse, vaid lähtub selle otsuse vaidlustamisel eeldusest, et õiguspärane ei ole Hankija otsus Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmiseks. Kuna vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija otsus Vaidlustaja kvalifitseerimata jätmiseks on õiguspärane, on õiguspärane ka Hankija otsus, millega Kolmanda isiku pakkumus tunnistati edukaks.

Vaidlustusmenetluse kulud

25. Lähtudes sellest, et vaidlustus jääb RHS § 197 lg 1 p-i 4 alusel rahuldamata, kuuluvad vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg-d 3 ja 8.

25.1. Hankija ei ole esitanud taotlust lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks.

25.2. Kolmas isik on käesolevas vaidlustusmenetluses Hankija poolel.

Kolmas isik esitas tähtaegselt taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks kogusummas 1470 eurot (käibemaksuta), 10h 30m õigusabi osutamise eest. Esindaja tunnitasu on 140 eurot.

Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja materjalide mahukust silmas pidades on Kolmanda isiku lepingulise esindaja kulud põhjendamatult suured. Vaidlustusasi on harilikust lihtsam ning läbitöötamist vajavate menenetlusedokumentide hulk on tavalisest oluliselt väiksem. Arvestades vaidlustusasja mahtu ja keerukust leiab vaidlustuskomisjon, et põhjendatud on õigusabikulud 7 tunni õigusabi osutamise eest summas 980 eurot (käibemaksuta) ja need tuleb Vaidlustajalt välja mõista.

25.3. Vaidlustaja kulud vaidlustusmenetluses jäävad Vaidlustaja kanda.

Taivo Kivistik
(allkirjastatud digitaalselt)